

4/6/2009 (17) 11
21

NATIONAL HUMAN RIGHTS COMMISSION
INSPECTION FORMAT
FOR PRISON VISITS (DATE OF VISIT 5/5/AND 6/5/2009)

1. Name of the prison : Central Prison Nagpur
2. Sanctioned capacity of the prison : 1801
3. **Actual Strength of the prisoners.**
The number of prisoners undergoing life imprisonment and under death sentence may also be indicated.
 - (a) Convicts: 1299 Undertrials: 941 Total: 2240
 - (b) Male: 2137 Female: 103
 - (c) Lifers: 487
 - Death sentence; 22
 - Rigorous imprisonment; 518
 - Simple imprisonment: 270
 - Detenue: 1
 - (d) Daily average strength of the previous month. 22 (admission)
4. **BUILDINGS**
 - (a) Age of buildings: 145 years (1864)
 - (b) State of buildings and need for any additions, renovations or repairs. Indicated later on
5. **STAFF**
 - (a) Sanctioned strength: 276
 - (b) Actual strength: 230
 - (c) Comments on adequacy or otherwise: of sanctioned and available staff.: Periodically training is necessary in fire arms, and stress management.

(d) Comments on the training of staff. Further training required in interpersonal behaviour.

6. **SANITATION AND HYGIENE**

- (a) No. of toilets: 379
- (b) No. of bath-rooms: 27 bathing platforms
- (c) State of cleanliness and personal hygiene.: Good
- (d) Drinking water facilities.: Adequate water supply from NMC source, and of well's and tubewells.

7. **FOOD**

- (a) Scale of ration.: Attached Annuxure GR (2005)
- (b) Per head daily expenditure on food. 19.97 Rs.
- (c) Comments on quantity and quality of food.: Good quality & sufficient quantity.
- (d) Diet Plan for Prisoners (Annexure)

8. **CLOTHING AND BEDDING**

- (a) Comments on adequacy or otherwise of prescribed scale and actual supply of Items of clothing and bedding to inmates. As prescribed by GOM. Footwear should be provided.
- (b) Facilities for washing of clothes.: Provided with washing soda new proposal already submitted to Govt. Through Head Office.

9. **HEALTH, HOSPITALS AND MEDICAL FACILITIES**

- (a) No. of doctors: 5 Male: 4 Female: 1 Total: 5
3 - Medical officers, 1 - physiatrist, 2 - Psychologists, 1 - Lady Medical Officer
- (b) No. of Para-medical personnel.: 5 :
Daily average of O.P.D. 200
- (c) No. of beds: 20

- (d) Availability of medicines - Adequate
- (e) Visits by specialists.: 3 Orthopedic, dentist, eye specialist
- (f) Isolation/segregation of patients
Suffering from infectious diseases.: 10
- (g) No. of prisoners suffering from T.B.: 7
- (i) No. of prisoners suffering from HIV/AIDS.: 10
- (j) Arrangements for detection and Prevention of HIV/AIDS : suspect under treatment for examination previous patient case to refer to AG Centre, GMCH.
- (k) Are instructions about medical examination of Every prisoner on admission being followed? : Yes
- (l) Ambulance service : Available
- (m) Drug de-addiction and counseling services. : Yes
- (n) No. of mentally disturbed prisoners and their handling/treatment. : 37
- (o) Inoculation of children staying with women prisoners. : 4
- (p) Any NGO involved in health-care of prisoners. : Yes

10. EDUCATION, RECREATION AND WELFARE

- (a) Comments on educational programmes and literacy classes. : literacy classes are carried out
- (b) State of prison library and its utilization by prisoners. : One library is available in jail and it is utilized by prisoners.
- (c) Facilities of vocational training. : Marathi, Hindi, English, books are available.
- (d) Comments on recreation activities such as Entertainment for prisoners. : provision of sports equipment . films, etc. : and T.V.,Radio also provided
- (e) Cultural activities such as dance, drama, Yes music arranged for or by inmates.
- (f) Yoga and meditation. : Daily

(g) Canteen facilities.

: Available on payment

11. WORK PROGRAMME

(a) Types of prison industry. : Textile, carpentry, tailoring, smithy, printing press, Laundry, bakery.
Convicts: 214 Undertrials :nil Total: 214

(b) Daily average No. of Prisoners employed in Each type of industry. : : Annexure attached

(c) Daily wages for

(i) Trainees : 12.75 Rs.

(ii) Semi-skilled workers: 17.00 Rs.

(iii) Skilled workers. : 25.50 Rs.

12. CONDITIONS OF UNDERTRIALS

(a) Detention period :	Numbers		Total
	Male	Female	
(h) Upto 3 months	347	25	372
(ii) 3 - 6 months	178	2	180
(iii) 6 - 12 months	151	5	156
(iv) 1 - 2 years	112	1	113
(v) 2 - 3 years	87	1	88
(vi) 3 - 5 years	21	0	21
(vii) Above 5 years	10	1	11
Total:	906	35	941

(b) Are under trials kept separate from Convicted prisoners? : Yes

(c) No. of under trials granted bail but Unable to seek release because of Failure to arrange sureties. : No

- (d) Is there any problem of providing Escorts to under trials for court Appearance : No
- (e) Holding of Lok Adalats in Jail premises. Yes

13. CUSTODIAL DEATH

(a) Annual statement of deaths for last 3 years

<u>Year</u>	<u>Total No. of deaths</u>	<u>Natural</u>	<u>Unnatural</u>	<u>Remarks</u>
2006	5	5		
2007	15	15		
2008	13	13		

(b) Annual statement of escape from the Prisons/escorts for the last 3 years. Nil from prison

14. WOMEN PRISONERS

(a) Sanctioned capacity : 141

(b) Actual strength - ; 103

Convicts; 70 under trials; 22 Total; 103

(c) Details of staff - Male; nil Female; 7

(d) No. of children with women prisoners and their age-group. : 4 (1 to 6)

(e) Are women prisoners kept in separate accommodation? : Yes (2)

(f) Facilities for special care, education and recreation of young children staying with women prisoners. : Yes, nursery available with teaching staff

(g) General comments on health facilities for women prisoners and children staying with them with special mention of availability or otherwise of a separate female ward in prison hospital and inoculation programme for the children.

(h) Facilities of vocational training for women prisoners. : Available (Tailoring textile)

(i) No. of women prisoners suffering from T.B. and psychiatric problems. nil

15. SYSTEM OF PAROLE

16. System of interviews with family members and lawyers. : Convict prisoners once in month and under trial : Once in week. Legal advisers have interview at : Any time.

17. No. of visits/inspections during the last one year by

(i) Judicial authorities : once in fortnight

(ii) Non-Judicial authorities

18. Involvement of NGOs and social activists in prison activities. : NGOs are engaged in arranging : various type of programmes

19. GENERAL REMARKS on the functioning of the Prison administration, problems & grievances and suggestions for improvement.

My general remarks and suggestions are given below

The Nagpur jail was built in 1864 and has 3 main areas as below:

1. Ladies barracks, (2) barracks for under-trials which also contains high security prison (Anda cell) and (3) barracks for convicted prisoners. All these 3 are divided from each other and are housed in a separate compound. It is good that the under-trials are kept separately from the convicted prisoners and this is as it should be. The following are my general observations regarding the facilities in the prison.

- (1) There is no laundry and prisoners are given soda powder for washing clothes. A laundry needs to be set up for washing clothes, ✓
- (2) LPG is used for cooking,
- (3) Food is taken to each individual barrack from the common kitchen in containers which are carried in hand or as head loads. Hand trolley should be provided for each barrack to take food from the kitchen. ✓
- (4) There are no fans in the individual jail cells, which should be provided immediately. A proposal has been sent by the Jail Supdt. to PWD. ✓
- (5) Phone facilities should be provided to prisoners in one room in the Jail so that they can talk to their relatives who cannot come to visit them under the vigil and supervision of prison staff ✓

- (6) It would be advisable to provide a water purifying system centrally for drinking water, which then can be taken to individual barracks.
- (7) The library has only about 800 to 900 books. I asked the Jail Supdt. to appeal to local citizens of Nagpur as well as clubs such as Lions, and Rotary who will donate books to the library. This will increase the number of books in the library without any additional cost.
- (8) Footwear is not provided to prisoners as per part of Jail procedure. They, however, to buy their own chappals from the canteen. They should be provided chappals on the same basis as the convicted warders who get one pair of chappals every 8 months.
- (9) TV and Radio are provided in all the barracks but the Radio has been disconnected due to some representations from certain set of prisoners saying it is interfering with their prayers. They have also obtained court orders to this effect. This has left most of the other prisoners dissatisfied and suitable timing would be arrived at to satisfy all the prisoners and the Radio should be put off during the time of prayers.
- (10) The diet is adequate. I had one meal from the kitchen of Prison and it was quite eatable. The diet is provided as per the scale laid down by the state government.
- (11) Milk, fruits and light snacks are provided at breakfast and evening, and lunch and dinner are provided as meals. However, the prisoners requested that non-vegetarian food may be provided through canteen on payment. This apparently has been stopped by the IG(Prison) all over the state. This could be re-examined and those who desire could be provided non-vegetarian food on payment from the kitchen as per the past practice.

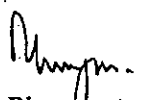
A number of works have been taken up under the Prison Modernization Fund and also works have been completed. The details of the work are in Marathi. However, a gist is given below:

- (1) Construction of barracks cost Rs.56.95 lakhs
- (2) Workshed construction Rs.9.00 lakhs
- (3) Construction of walls in Circular No.1 Rs.7.75 lakhs.
- (4) Construction and repair to Female Wards Rs.18.91 lakhs.
- (5) Laying of pipe lines for water supply Rs.8.95 lakhs.
- (6) Construction of 52 staff quarters Rs.140.27 lakhs.

The prison staff seem to be well behaved and by and large there were no complaints about mistreatment of prisoners, medical facilities are of quality one. There were a few prisoners in the dispensary within the Jail premises and there were a number of prisoners who are undergoing psychological treatment. The number of prison staff and medical staff is adequate and serious cases are referred to the government hospital and medical college in Nagpur. I met all the prisoners in the Female Ward a few prisoners from under-trial barracks as well as convicted barracks.

I was also given a large number of representations which are I am forwarding to NHRC for further action. I visited the Jail for 2 days i.e. on 5th and 6th of May 2009. I also visited the Kitchen, Dispensary, Work shed for carpentry, printing press, etc. located within the campus. The prisoners are paid daily wages as per the scale fixed by the government in 1996 for non-skilled, semi-skilled and skilled workers. Perhaps the State Government could consider revising the amount paid as daily wages as it appears to be on the lower side. The Prison Authorities have requested the government instead of washing soda, washing soap and washing powder may be

given to the prisoners and female prisoners may be given shampoo for washing their hair. I am enclosing a copy of their request along with.

(R.K. Bhargava)
Spl. Rapporteur (CZ)

13

NOTIFICATION - 1- N.O.RJM/0194/4/(113)/PRS - 2 In exercise of the powers conferred by Clause (11) (27) & (28) of Section 59 of the Prisons Act 1894 (9) of 1894 & all other powers enabling it in that behalf the Government of Maharashtra here by makes the following rules further to amend the Maharashtra Prisons Manual 1979 (Prisons Routine Rules 1965) namely ,

- 1) These Rules may called The Maharashtra Prison (Prisons Routine)(Amendment) Rules 2009.
- 2) In Rule 33 of the Maharashtra Prison (Prisons Routine Rules 1965) for subrule (1) the following subrule shall be substituted namely.
- 3) An unconvicted prisoners (undertrial prisoner) or convicted criminal prisoners in class 2 shall be provided with washing soap and washing powder instead of washing soda and fire wood at Government cost for washing his cloths every Sunday on the following scale.
 - A) Male prisoner 100 gm washing soap and 50gm washing powder every week.
 - B) Female prisoner 200 gm washing soap and 50gm washing powder every week.
 - C) sub rule 3 & 4 of rule 33 will remain same.

NOTIFICATION - N.O.RJM/0194/4/(113)/PRS - 2 In exercise of the powers conferred by Clause (11) (27) & (28) of Section 59 of the Prisons Act 1894 (9) of 1894 & all other powers enabling it in that behalf the Government of Maharashtra here by makes the following rules further to amend the Maharashtra Prisons Manual 1979 (Women Prisons 1971) (Facility to women prisoner) namely ,

- 1) These Rules may called The Maharashtra Prison (Women Prisons 1971) (Facility to women prisoner)
- 2) In Rule 5 of the Maharashtra Prison (Women Prisons 1971) (Facility to women prisoner) for subrule (1) the following subrule shall be substituted namely.
- 3) Women prisoner shall be supplied with shampoo shashet instead of Shikakai or Soapnuts at Government cost for washing her hair every Sunday at the rate of approximately Rs.1 per shashet of branded company.

(सोबत, महाराष्ट्र कारागृह (बंधांसाठी आहार) नियम १९७० या नियमामध्ये सुधारणा करण्याबाबतच्या अधिसूचनांच्या प्रती (मराठी व इंग्रजी)

क्रमांक: एमआयएस २००४/प्र.क्र.४७/पीआरएस-२,
गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
दिनांक:- २७ मे, २००५.

व्यवस्थापक शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नीरोड, मुंबई यांना विनंती करण्यात येत आहे की, सोबत जोडलेल्या मराठी व इंग्रजी अधिसूचना महाराष्ट्र राजपत्र भाग-१ (अ) मध्ये प्रकाशित करून सदरहू अधिसूचनांच्या प्रत्येकी ५० प्रती या विभागाकडे पाठविण्यात याव्यात.

(पुं. रा. हरचांदे)

कार्यासन अधिकारी, गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

अधिसूचनेच्या प्रतीसह माहितीसाठी सादर अग्रोषित.

कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

सर्व कारागृह उपमहानिरीक्षक.

सर्व कारागृह अधीक्षक.

विधी व न्याय विभाग.

वित्त विभाग (त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.सीआर-२९७/०५/व्यय-८,

दि.१९.४.२००५ च्या संदर्भात.)

निवड नस्ती (पीआरएस-२).

जकील

राजपत्र संपादन कार्यालय, नागपूर

व्यक्ति कार्यालय

कार्यक्रमांक

दिनांक

कोणता दिने

15 JUN 2005

राजपत्र संपादन कार्यालय

राजपत्र संपादन कार्यालय

अधिसूचना

गृह विभाग, मंत्रालय,

मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : २४ मे, २००५

कारागृह
अधिनियम
१८९४

क्रमांक :- एमआयएस २००४/सीआर-४७/पीआरएस-२: कारागृह अधिनियम १८९४, (१८९४ चा नववा) च्या कलम ५९ चे उपकलम (११) (२७) व (२८) द्वारे शासनास प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तीचा आणि त्याबाबतीत शासनास समर्थ करणा-या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र कारागृह (बंद्यांसाठी आहार) नियम १९७० मध्ये आणिखीन सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्र शासन पुढील नियम करित आहे जसे :-

- १) या नियमांना महाराष्ट्र कारागृह (बंद्यांसाठी आहार) (दुसरी सुधारणा) नियम २००५ असे संबोधण्यात यावे.
- २) महाराष्ट्र कारागृह (बंद्यांसाठी आहार) नियम १९७० सह असलेल्या परिशिष्टांऐवजी खालील परिशिष्टे जोडण्यात येत आहेत.

"परिशिष्ट"

(पहा नियम १४, २०, २७ आणि २८)

आहार क्रमांक - १ स्त्री व पुरुष भारतीय व परदेशी न्यायधिन व सिध्ददोष बंद्यांना दयावयाच्या आहाराचे सुधारित प्रमाण

अ.क्र	आहार वस्तू	परिमाण
१	तांदूळ अ) न्यायाधिन बंदी ब) शिक्षा झालेल्या बंद्यास	१५० ग्रॅम २०० ग्रॅम
२	गहू किंवा ज्वारी किंवा बाजरी किंवा मिला पीठ अ) न्यायाधिन बंद्यास पुरुष उपत्यतेनगर न्यायाधिन महिला बंद्यास शिक्षा झालेल्या बंद्यास (पुरुष) शिक्षा झालेल्या महिला बंद्यास (टिप-गहू पीठापासून बनविण्यात येणा-या चपात्या किंवा छेड याबाबत बंद्यांना विवरण्याप्रमाणे देण्यात यावा)	३०० ग्रॅम पीठ किंवा ५०० ग्रॅम बजनाचा पाव १५० ग्रॅम पीठ किंवा त्याऐवजी २५० ग्रॅम बजनाचा पाव ३५० ग्रॅम पीठ किंवा त्याऐवजी ६०० ग्रॅम बजनाचा पाव २०० ग्रॅम पीठ किंवा त्याऐवजी ३५० ग्रॅम बजनाचा पाव
३	फळधान्य व डाळ	१२० ग्रॅम रविवार सोडून

8	भाजीपाला तीन दिवस (सोम, बुध व शुक्र) अ) पालेभाजी ब) इतर क) कंदमूळ भाजीपाला चार दिवस (मंगळ, गुरु, शनि व रवि) अ) इतर ब) कंदमूळ	१०० ग्रॅम ५० ग्रॅम ५० ग्रॅम १०० ग्रॅम १०० ग्रॅम
9	दूध किंवा दही	१०० मिली
10	बेसन	३० ग्रॅम फक्त रविवारसाठी
11	कांदे	५० ग्रॅम
12	टांभेले	३०० ग्रॅम
13	गोडतेल	२० ग्रॅम
14	मीठ	१० ग्रॅम
15	केळी	१ नग (१०० ग्रॅम)
16	ओला मसाला	५ ग्रॅम हिरवी मिरची २ ग्रॅम ✓ आले १.५ ग्रॅम कोथिंबीर १ ग्रॅम कढीपत्ता ०.५ ग्रॅम
17	सुका मसाला	१० ग्रॅम जिरे ०.२५ हिंग ०.२५ हळद ०.५० लसूण ०.७५ ✓ धणे ०.७५ मेथी ०.७५ मोहरी ०.७५ ✓ मिरची ६.०० ६०.००
18	जळण	६८० ग्रॅम लाकड किंवा १०० मिली विडोल

आहार क्रमांक- २ न्यायाधिन व सिध्ददोष वर्ग- १ बंदयाना
दयावयाच्या आहाराचा सुधारित तक्ता.

अ.क्र	आहार वस्तू	परिमाण
१	ब्रेड	११५ ग्रॅम
२	गहू किंवा ज्वारी किंवा बाजरी पीठ (उपलब्धतेनुसार)	२२५ ग्रॅम पीठ किंवा त्याऐवजी ६०० ग्रॅम पजनाचा पाव ०.५१ ३०० ग्रॅम त्याऐवजी ५६० ग्रॅम
३	तांदूळ	८५ ग्रॅम
४	कडधान्ये व डाळ	११५ ग्रॅम
५	गोडतेल	२० ग्रॅम
६	पिच	५ ग्रॅम
७	भाजी	२२५ ग्रॅम
८	कांदे	१५ ग्रॅम
९	मीठ	१० ग्रॅम
१०	बटाटे	१७० ग्रॅम आठपडयातून तीन घेळा
११	साखर किंवा गूळ	४० ग्रॅम दररोज
१२	लाणी किंवा तूप	१५ ग्रॅम
१३	दूध किंवा दही	२२० ग्रॅम
१४	केळी	१ नग (१०० ग्रॅम)
१५	ओला मसालास	५ ग्रॅम हिरवी मिरची २ ग्रॅम आल १.५ ग्रॅम फोर्सिबीर १ ग्रॅम कढीपत्ता ०.५ ग्रॅम
१६	मसाला	१० ग्रॅम जिरे ०.२५ हिंग ०.२५ हळद- ०.५० लसूण ०.७५ ✓ धणे ०.७५ मेथी ०.७५ ✓ मोहरी ०.७५ मिरची ६.०० ----- १०.००
१७	जळण	६८० ग्रॅम लाकूड किंवा १०० मिली डिझेल

आहार क्रमांक - ३ खुले कारागृहातील बंद्यांना
दयावयाच्या आहाराचे सुधारित प्रमाण

अ.क्र.	आहार वस्तू	परिमाण
१	तांदूळ	१५० ग्रॅम
२	गहू किंवा ज्वारी किंवा बाजरी किंवा मिलो (उपलब्धतेनुसार)	५५० ग्रॅम पीठ किंवा ९५० ग्रॅम घजनाचा पाव
३	कढधान्ये व डाळ	१२० ग्रॅम रविवार सोडून
४	भाजीपाला तीन दिवस (सोम, बुध व शुक्र) अ) पालेभाजी ब) इतर क) कंदमुळ भाजीपाला चार दिवस (मंगळ, गुरू, शनि व रविवार) अ) इतर ब) कंदमुळ	१०० ग्रॅम ५० ग्रॅम ५० ग्रॅम १०० ग्रॅम १०० ग्रॅम
५	दूध किंवा वही	१०० मिली
६	बेसन	३० ग्रॅम फक्त रविवारसाठी
७	कांदे	५५ ग्रॅम
८	गोडतेल	२० ग्रॅम
९	मीठ	१० ग्रॅम
१०	चिच	५ ग्रॅम
११	कंठळी	१ नग (१०० ग्रॅम)
१२	आंता मसाला	५ ग्रॅम हिरवी मिरची २ ग्रॅम आल १.५ ग्रॅम फोनिंबीर १ ग्रॅम कडीपत्ता ०.५ ग्रॅम
१३	सुका मसाला	१० ग्रॅम जिरे ०.२५ हिंग ०.२५ हळद- ०.५० लसूण ०.७५ घणं ०.७५ मेथी ०.७५ मोहरी ०.७५ मिरची ६.०० ----- १०.००
१४	ज्वरडण	६८० ग्रॅम तापूड किंवा १०० मिली डिझेल

आहार क्रमांक ४ वैद्यकीय आहार-सुधारित प्रमाण

अ.क्र	आहार वस्तु	परिमाण
१	पर्याय- अ अ) दूध ब) साखर क) जळण	१३०० मिली लीटर २५ ग्रॅम ४५० ग्रॅम लाकूड किंवा १०० मिली डिझेल
२	पर्याय- ब अ) दूध ब) साखूदाणा क) साखर ड) तांदूळ इ) मीठ फ) जळण	८८० मिली ८५ ग्रॅम ५५ ग्रॅम ५५ ग्रॅम ५ ग्रॅम ४५० ग्रॅम लाकूड किंवा ७० मिली डिझेल
३	पर्याय- क अ) साधा आहार (आहार प्रमाण नं.१) ब) दूध	२२० ✓

आहार क्रमांक - ५ गरोदर व स्तनदा-महिला यांना
दयावयाच्या आहाराचे सुधारित प्रमाण

अ.क्र	आहार वस्तू	परिमाण
१	तांदूळ	१५० ग्रॅम
२	गहू किंवा ज्वारी किंवा बाजरी किंवा गिलो (उपलब्धतेनुसार)	१५० ग्रॅम पीठ किंवा २५० ग्रॅम चजनाचा पाव गरोदर स्त्रियांकरिता २०० ग्रॅम पीठ किंवा त्याऐवजी १५० ग्रॅम पाव स्तनदा महिला
३	कडधान्ये व डाळ	१२० ग्रॅम रविवार सोडून
४	भाजीपाला तीन दिवस (सोम, बुध व शुक्र) अ) पालेभाजी ब) इतर क) कंदमूळ भाजीपाला चार दिवस (मंगळ, गुरु, शनि व रवि) अ) इतर ब) कंदमूळ	१०० ग्रॅम ५० ग्रॅम ५० ग्रॅम १०० ग्रॅम १०० ग्रॅम
५	बेसन	३० ग्रॅम फक्त रविवारसाठी
६	कांदे	५५ ग्रॅम
७	टोमॅटो	१०० ग्रॅम
८	गोडेतेल	२० ग्रॅम
९	मीठ	१० ग्रॅम
१०	केळी	१ नग (१०० ग्रॅम)
११	ओला मसाला	५ ग्रॅम हिरवी मिरची २ ग्रॅम आल १.५ ग्रॅम फोयिबीर १ ग्रॅम वळीपत्ता ०.५ ग्रॅम
१२	सुका मसाला	१० ग्रॅम जिरे ०.२५ हिग ०.२५ हळद- ०.५० लसूत ०.७५ घणो ०.७५ मेथी ०.७५ मोहरी ०.७५ मिरची ६.०० ----- १०.००
१३	शंभदाण	५० ग्रॅम
१४	गूळ	२५ ग्रॅम
१५	दूध	१५० मिली
१६	लायूड	६८० ग्रॅम लायूड किंवा १०० मिली

आहार क्रमांक - ६ मुले (वय वर्षे १ ते ४) यांना
दयावयाच्या आहाराचे सुधारित प्रमाण

अ.क्र	आहार वस्तू	परिमाण
१	तांदूळ	५० ग्रॅम
२	गहू पीठ	५० ग्रॅम
३	पाच किंवा न्याहरी खादय	३० ग्रॅम
४	आखूंबे (वाटाणे चवळी तुरी यांचे दाणे बेसन दळलेली चनादाळ	३० ग्रॅम
५	भाजीपाला तीन दिवस (सोम, बुध व शुक्र)	
	अ) पालेभाजी	२५ ग्रॅम
	ब) इतर	२५ ग्रॅम
	फ) फंदमुळ	२५ ग्रॅम
	भाजीपाला चार दिवस (मंगळ, गुरु, शनि व रवि)	
	अ) इतर	२५ ग्रॅम
ब) फंदमुळ	२५ ग्रॅम	
६	दूध	३०० मिली ✓
७	कांदे	२५ ग्रॅम
८	टोमॅटो	२५ ग्रॅम
९	गोडतेल	६० ग्रॅम
१०	साखर	२५ ग्रॅम
११	कळी	१ नग (१०० ग्रॅम)
✓ १२	शेंगदाणे	२५ ग्रॅम
✓ १३	गूळ	२५ ग्रॅम
१४	मीठ	५ ग्रॅम
१५	जळण	४५० ग्रॅम लाकूड किंवा ७० मिली डिझेल

आहार क्रमांक - (७) किशोर (Borstal Lads) यांना
दयावयाच्या आहाराचे सुधारित प्रमाण

अ.क्र	आहार वस्तु	परिमाण
१	तांदूळ	१३० ग्रॅम
२	गहू किंवा ज्वारी किंवा बाजरी किंवा पिलो (उपलब्धतेनुसार)	६०० ग्रॅम पीठ किंवा त्याऐवजी १००० ग्रॅम पाव
३	फडयान्ये प डाल	१०० ग्रॅम
४	भाजीपाला तीन दिवस (सोम, बुध व शुक्र) अ) पालेभाजी ब) इतर क) कंदमूळ भाजीपाला चार दिवस (मंगळ, गुरु, शनि व रवि) अ) इतर ब) कंदमूळ	१०० ग्रॅम ५० ग्रॅम ५० ग्रॅम १०० ग्रॅम १०० ग्रॅम
५	चेसन	३० ग्रॅम फक्त रपिपारसाठी
६	कांदे	५५ ग्रॅम
७	गोडतेल	४० ग्रॅम
८	नीट	१० ग्रॅम
९	केळी	१ नग (१०० ग्रॅम)
१०	ओला मसाला	५ ग्रॅम हिरवी मिरची २ ग्रॅम आल १.५ ग्रॅम फोडिंबीर १ ग्रॅम कढीपत्ता ०.५ ग्रॅम
११	सुका मसाला	१० ग्रॅम जिरे ०.२५ हिंग ०.२५ हळद- ०.५० लसून ०.७५ धणे ०.७५ मेथी ०.७५ मोहरी ०.७५ मिरची ६.०० १०.००
१२	चिच	५ ग्रॅम
१३	शेंगदाणे	७५ ग्रॅम
१४	गूळ	५५ ग्रॅम
१५	दूध	२५० मिली
१६	जळण	६८० ग्रॅम लावूड किंवा १०० मिली विडिंग

दंडयाना देण्यात येणा-या चहाचे आणि न्याहारीचे परिमाण

(अ) चहा

अ.क्र.	पदार्थ	परिमाण
१	साखर	२० ग्रॅम
२	चहा पावडर	५ ग्रॅम
३	दूध	५० मिली

ब) शिरा (रविवारी व गुरुवारी)

अ.क्र.	आहार वस्तू	परिमाण
१	रवा	६० ग्रॅम
२	गूळ	४० ग्रॅम
३	वन्स्पती तूप	२० ग्रॅम

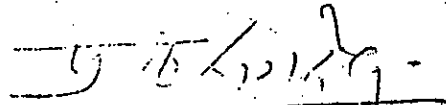
क) उपीट किंवा पोहे

अ.क्र.	आहार वस्तू	परिमाण
१	पोहे	६० ग्रॅम (मंगळवार व शुक्र)
२	रवा	६० ग्रॅम (सोम, बुध, संक्रात) (शनिवार)
३	कांदे	१० ग्रॅम
४	गोडतेल	५ ग्रॅम
५	राई (मोहरी)	५ ग्रॅम
६	कोथिंबीर	१ ग्रॅम
७	हिरवी मिरची	२ ग्रॅम
८	हळद	०.५ ग्रॅम
९	मीठ	२ ग्रॅम

इंधन- अ, ब आणि क करिता १२० ग्रॅम लाकूड किंवा २५ मिली डिझेल

टीप - महाराष्ट्र कारागृह नियमावली १९७९ मधील प्रकरण क्र.२४ क्र ६० मध्ये असलेल्या तरतूदीप्रमाणे सणा करिता शिरा देण्यात यावा.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(प्र. कृ. सगदेव)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग

राजपूर मध्यवर्ती कारागृह, वाण्यूर

राज्याच्या कारागृहातील कैद्यांचे वेतननिश्चित करण्याबाबत.....

दिनांक: 6 DEC 1999

महाराष्ट्र शासन गृह विभाग

शा.नि.क्र.जेएलडी३२९८/९८/२००/पीआरएस-१

दिनांक: २५ नोव्हेंबर, १९९९

याचा:- शा.नि.क्र.जेआयएस०९८६/५(३०१)/पीआरएस-१, दिनांक ६.१.९६ व क्र.जेएलडी२६९३/५(३४०)/पीआरएस-१, दि.१.२.९६

Handwritten notes on the left side of the page, including 'को.०५', 'राजपूर कारागृहातील कैद्यांच्या वेतनाबाबत', 'पुणे कारागृहातील कैद्यांच्या वेतनाबाबत', 'महाराष्ट्र शासन गृह विभाग', 'दिनांक २५ नोव्हेंबर, १९९९', 'शा.नि.क्र.जेआयएस०९८६/५(३०१)/पीआरएस-१', 'क्र.जेएलडी२६९३/५(३४०)/पीआरएस-१', 'दि.१.२.९६', 'महाराष्ट्र शासन गृह विभाग', 'दिनांक २५ नोव्हेंबर, १९९९', 'शा.नि.क्र.जेआयएस०९८६/५(३०१)/पीआरएस-१', 'क्र.जेएलडी२६९३/५(३४०)/पीआरएस-१', 'दि.१.२.९६'.

शासन निर्णय :- गुजरात राज्यातील कारागृहातील कैद्यांना किमान वेतन देण्याबाबत गुजरात हायकोर्टात याचिका दाखल झाली असता गुजरात हायकोर्टाने कारागृहातील कैद्यांना किमान वेतन देण्यात यावे असे आदेश दिले त्या अदेशाविरुद्ध गुजरात शासनाने सुप्रिम कोर्टात अपील नं.३०८/१९८६ दाखल केले. या अपीलावर सन्माननीय सुप्रिम कोर्टाने दि.२४.९.९८ रोजी जे काही अदेश दिले त्यात, प्रत्येक राज्यातील कारागृहातील बंधांना केलेल्या कामाच्या मोबदल्यात किमान वेतन द्यावे असे आदेश दिले. किमान वेतन ठरविताना राज्य शासनाने किमान वेतन समितीची स्थापना करावी आणि किमान वेतन निश्चित करताना या समितीच्या शिफारशी विचारात घ्याव्यात असे निर्देश दिले.

या निर्देशानुसार कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे अध्यक्षतेखाली किमान वेतनाच्या शिफारशी करण्यासाठी समितीची स्थापना शा.नि.गृह विभाग समक्रमांक दि.८ जानेवारी, १९९९ रोजी करण्यात आली. या समितीने अहवाल सादर करून खालीलप्रमाणे किमान वेतन राज्यातील कैद्यांना देण्यात यावे अशी शिफारस केली.

कैद्यांच्या वर्जा सध्या देण्यात येत असलेले वेतन समितीने शिफारस केलेले सुधारित वेतन

कुराल कैदी	रु.१०/- प्रतिदिन	रु.२५.५०	प्रतिदिन
अर्धकुराल कैदी	रु.७.५० -	रु.१७/-	प्रतिदिन
अकुराल कैदी	रु.५/- -	रु.१२.७५	-

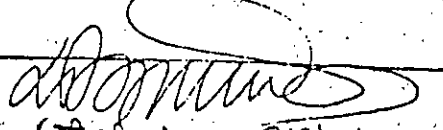
समितीने शिफारस केलेले किमान वेतन कैद्यांना देण्याबाबत राज्य शासनाने मंजूरी दिलेली असून या बाबीव वेतनामुळे वार्षिक रु.१८२.५३ लाख एवढा खर्च वाढेल. परंतु सन १९९९-२००० या कालावधीत हे आदेश दि.१.१०.९९ पासून अंमलात आणण्यास शासनाने मंजूरी दिल्यामुळे दि.१.१०.९९ ते ३१.३.२००० या कालावधीत रु.९१.२६ लाख एवढा वाढीव खर्च लागेल. परंतु दिनांक १ ऑक्टोबर, ९९ ते ३१ डिसेंबर ९९ या कालावधीकरीता लागणारा वाढीव खर्च रु.४५.६३ लाख एवढा खर्च करण्यास शासन मंजूरी देण्यात येत आहे. हा खर्च खालील नमुद कल्याप्रमाणे लेखाशिर्षाखाली खर्चा टाकण्यात यावा.

- १) मागणी क्र.बी-७ २०५६-तुरुंग-१०१(एक)-मध्यवर्ती तुरुंग-०२-मजुरी (२०५६००३५) रु.२९.९३ लाख
- २) मागणी क्र.बी-७ २०५६-तुरुंग-१०१(दोन)-जिल्हा तुरुंग-०२-मजुरी-(२०५६००४४) रु.२२.७० लाख

वरीलप्रमाणे खर्च हा आकस्मिकता निधीमधून मंजूर करण्यात आलेल्या अग्रीमातून भागविण्यात यावा. आकस्मिकता निधी अग्रीमातून करावयाच्या खर्चासंबंधी देयके काढताना ८०००१०१२ या संगणक संकेतांकाचा वापर करावा.

4/6/2009

आकस्मिकता निधी अग्रीमाची प्रतिपूर्ती करण्यासाठी पूर्ण रकमेची पूरक मागणी आगामी
 अधिवेशनात रितसर सादर करण्यात येईल.
 नियंत्रक अधिका-यांना असे कळविण्यात येते की, त्यांनी आकस्मिकता निधी खर्च
 करण्यासाठी आहरण व सवितरण अधिका-याकडे रक्कम सुपूर्द करण्यासंबंधीच्या आदेशात
 आगाऊ रकमेतून खर्च करताना सादर करण्यात येणा-या रकमेवर "आकस्मिकता निधी अग्रीम
 शासन जापन, वित्त विभाग, क्र.आकनि-११९९/८१/अर्थसंकल्प-१, दिनांक १.१०.९९ अन्वये मंजूर"
 असे लाल शाईने लिहावे अशी स्पष्ट सूचना अंतर्भूत करावी व ही सूचनाही लाल शाई अधोरेखित
 करावी. तसेच आकस्मिकता निधीतून काढलेल्या अग्रीमातून करावयाच्या खर्चाबाबत महाराष्ट्र
 अर्थसंकल्पीय नियमपुस्तिकेतील प्रकरण-१६ मध्ये विराय केलेल्या नियमांचे व वित्त विभाग
 परिपत्रक क्र.सीएनएफ/सीएलएफ-१०८६/१४०/अर्थसंकल्प-३, दिनांक २६ एप्रिल, १९८३ व
 परिपत्रक क्र.सीएनएफ/सीएलएफ-१०८६/१५/अर्थसंकल्प-३, दिनांक २८.४.८५ अन्वये देण्यात आलेल्या
 सूचनांचेही काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे. तसेच अग्रीमातून प्रत्यक्ष केलेल्या खर्चाची
 एकत्रित माहिती त्यांनी त्या महिन्यानंतर १५ तारखेपर्यंत वित्त विभाग (अर्थसंकल्प-३) मंत्रालय,
 मुंबई यांना पाठवावी व त्याची एक प्रत अपर मुख्य सचिव (गृह), गृह विभाग, मंत्रालय,
 मुंबई-४०० ०३२ यांचेकडे पाठविण्यात यावी.
 हा निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.सीआर८४२/९९/
 व्यय-८, दिनांक २१.१०.९९ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.
 महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

 (सी. बी. चौधरी) २९/११/९९

अपर सचिव, महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग.

- प्रति,
 कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 कारागृह उपमाहानिरीक्षक (मुख्यालय) पुणे/पश्चिम विभाग, पुणे/ मध्य विभाग, औरंगाबाद/
 पूर्व विभाग, नागपूर/ दक्षिण विभाग, मुंबई
 सर्व अधिकांक, मध्यवर्ती कारागृहे, कोल्हापूर/ येरवडा, पुणे/ मुंबई/ नागपूर/ औरंगाबाद/ ठाणे/
 अमरावती/ नाशिक
 सर्व अधिकांक, जिल्हा कारागृहे.
 महालेखापाल १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परिक्षा), मुंबई/नागपूर.
 अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
 निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई
 कांषागार अधिकारी, पुणे.
 सहतंचालक, लेखा व कांषागारे, संगणक कुक्ष, नवीन प्रशासन भवन, ५ वा मजला, मुंबई
 वित्त विभाग (व्यय-८/अर्थसंकल्प-३/१०)
 गृह विभाग - बीयूडी-१
 गिव-डन-सी.

(दोन प्रती)